

Jedná sa o súbor vybraných prednášok, ktoré boli prezentované na konferencii (28. - 30. 5. 2001) v kongresovom centre SAV, v Starej Lesnej, ktorej názov nie náhodou nesie aj predmetná kniha. Publikované prednášky sú sociologického charakteru, i keď sa mi natíska otázka, či nie je na mieste konštatovať, že ich charakter je sociologicko-politologický.

Prednášky sú tematicky rozdelené do štyroch častí. Prvá sa týka **situácie mládeže na trhu práce v Európskom merítku**. Lynne Chisholmová rozoberá problematickú situáciu mladých ľudí v prechode zo školy na trh práce zjednocujúcej sa Európy. Príspevok L. Macháčka rozšíril informácie o viaceré empirické poznatky a fakty zamestnávania sa a nezamestnanosti mládeže, ktoré sa týkajú Slovenska.

Vhodným prínosom k problematike mládeže na trhu práce je článok Migračný potenciál na Slovensku od Claire Wallaceovej a Christiana Haerpera. Autori sice hovoria o migrácii ako takej a priestor venovaný migrácii mládeže je minimálny. Dôležité je poznamenať, že rozlišujú viacero typov migrácie. Podľa výsledkov ich výskumov je lepšie hovoriť nie o migrácii, ale stabilizovaný trend v mechanickom pohybe obyvateľstva medzi Slovenskom a Európou v súčasnosti predstavuje skôr tzv. cirkulácia. Vyplýva to zo skutočnosti, že len veľmi málo ľudí chce emigrovať natrvalo s celou rodinou. Pritom najpopulárnejšie je odísť za prácou na niekoľko týždňov. Výsledky empirických výskumov vykonaných na Slovensku, ktoré zohľadňovali ekonomické, sociálne, demografické a iné faktory dokazujú známy stav - snaha emigrovať sa spája s urbanizovanými oblasťami a mladými, vysokoškolsky vzdelanými ľuďmi. Vysokoškolské vzdelanie dávajú neskôr autori do súvisu so znalosťami cudzích (svetových) jazykov. Klesajúce tendencie migrácie zo Slovenska a okolitých krajín v poslednom desaťročí

budú pokračovať, tvrdia autori. Zdôvodňujú to najmä tým, že osobné a ekonomické náklady spojené s migráciou budú vyššie ako samotný efekt, ktorý by mala migrácia priniesť.

V druhej kapitole sa **skúma politika zamestnanosti, sociálne partnerstvo a podnikateľské aktivity mládeže.** Materiál, ktorý na konferencii v zastúpení ministra práce, sociálnych vecí a rodiny P. Magvašiho predniesol B. Sopira nesie názov Nezamestnanosť mládeže a cesty jej riešenia na Slovensku. Čitateľovi sú tu predstavené štatistické údaje o aktuálnej štruktúre evidovaných nezamestnaných, najmä však o skupinách mladých ľudí a absolventoch škôl. B. Sopira venuje priestor hlavným príčinám nepriaznivému vývoju na trhu práce v Slovenskej republike. Nemožno si nepovšimnúť, že uhol pohľadu, ktorý autor pri tomto článku zvolil je poznačený určitou stranícko-politickou optikou.

Monika Čambáliková vstupuje do problematiky svojim sociálne ladeným príspevkom. Vyzdvihuje v ňom dôležitosť sociálneho partnerstva v európskom kontexte. Poukazuje tiež na problémy, ktoré zo sebou prináša globalizácia a cesty ich riešenia naznačuje v špecifickej sociálnej politike štátov.

Podnikateľské aktivity mládeže jako nástroj riešenia nezamestnanosti? Takúto otázku nastoluje Kenneth Roberts. Analýzou skúseností z nedávnej minulosti, ale aj súčasného vývoja sa snaží dopátrať, či práve podnikanie je tou správnou alternatívou pri riešení vysokej nezamestnanosti mladých ľudí v Európe.

Demokratizačný proces v strednej Európe a aktívne, participatívne občianstvo mladých ľudí sú predmetom tretej kapitoly. Príspevok "Demokratizácia verejnosti v Stredoeurópskych krajinách v rokoch 1991 až 1998" od Christiana Haerpfera je najrozsiahlejšou, ale z politologického aspektu najzaujímavejšou štúdiou. Autor tu narába s netradičnými politologickými pojmami ako je napr. "index demokracie". Podstatou tohto indexu je meranie úrovne

demokratizácie na viacerých úrovniach v postkomunistických štátoch Európy. Spomenutú úroveň demokratizácie rozdeľuje Ch. Haerpfer do troch procesov. Prvý sa týka demokracie samej o sebe, druhý prehĺbovaním trhovej ekonomiky a tretí tvorby občianskej spoločnosti. V príspevku sa najviac priestoru venuje prvému procesu demokratizácie. Výsledky výskumu nie sú vôbec jednoznačné. Podpora nového demokratického režimu zo strany občanov nie je veľmi stabilná. Napríklad na Slovensku osciluje približne v rozpätí 50-60%.

V ďalšej časti Haerpfer analyzuje akceptáciu alternatív demokratických vlád. Z jeho práce vyplýva klesajúca podpora občanov pre silného autoritatívneho vodcu. Podobne je to aj s ostatnými alternatívnymi formami štátneho zriadenia (monarchia, vojenský režim). Na záver štúdie autor rozdelil jednotlivé postkomunistické štáty do štyroch regiónov, pričom v niektorých krajinách (bývalé štáty Sovietskeho zväzu) nevyklučuje možnosť opätovnej transformácie smerom k nedemokratickému režimu.

Medzi štúdie svojim obsahom nad mieru aktuálne nepochybne patrí aj príspevok S. Kovačevy, ktorá analyzuje participačné aktivity mládeže vo Východnej a Strednej Európe. Autorka komparuje formy mládežníckej participácie v období komunistického režimu a v postkomunizme, hodnotí faktory úspechu projektov mládežníckej participácie v súčasnosti a podrobnejšie si všima bariéry, prekážky a problémy v participácii a iniciatívach mladých ľudí. Na viacerých miestach oceňuje priebeh mládežníckej participácie na Slovensku v období po roku 1998.

V poslednej časti sa **publikujú projekty pre prácu s mládežou**. Obsahuje informácie o štyroch projektoch, ktorých elementárnym poslaním je špecifickým spôsobom pomôcť mladým ľuďom pri vstupe na trh práce. Prvým je projekt podpory zamestnávania mladých ľudí, ktorý bol v roku 2000 odštartovaný na Slovensku ako pilotný projekt na šiestich okresných úradoch

práce. Další projekt s názvom Infovek sa stavia k veci trochu iným spôsobom. Vzhľadom na "boom" informačných technológií si projekt vzal za cieľ "premeniť tradičnú školu na modernú tvorivú školu tretieho tisícročia". V poradí tretím prezentovaným projektom je Baťa Junior Achievement Slovensko. Podstatu tohto projektu tvorí ekonomické vzdelávanie mládeže prostredníctvom praktických výučbových programov. Týkajú sa základov podnikania, aplikovanej ekonómie, manažmentu či cestovného ruchu. Kapitulu završuje informácia Karela Poisela o Akadémii vzdelávania a jej projekte pre nezamestnaných absolventov škôl, ktorý spočíva v jednoročnom pomaturitnom štúdiu zameranom na zvolený profesijný odbor a cudzí jazyk.

Na záver chcem dodať, že zostavovateľ L. Macháček vhodným výberom jednotlivých príspevkov z konferencie vytvoril jednoduchý, zrozumiteľný a ucelený pohľad na problematiku mládežníckej politiky na Slovensku v kontexte Európskej integrácie.

V mojej krátkej recenzii som sa snažil podať stručnú informáciu o publikácii, ktorá zaujme riadiaceho pracovníka v oblasti mládežníckej práce, ako aj odborne vzdelaného čitateľa. Osobitne ju však chcem odporúčať učiteľom a študentom politológie a sociológie.

Štefan Kšinan